

Ett utökat arbetsskadeskydd vid smitta av samhällsfarlig sjukdom

Sammanfattning

- Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) avstyrker förslagen om ändringar i förordningen (1977:284) om arbetsskadeförsäkring och statligt personskadeskydd (FASP) och föreslår att frågan tillförs och utreds vidare i den tillsatta översynen av arbetsskadeförsäkringen, S 2021:11.

Ändringar i förordningen (1977:284) om arbetsskadeförsäkring och statligt personskadeskydd

Promemorian innehåller förslag om ändringar i förordningen (1977:284) om arbetsskadeförsäkring och personskadeskydd. De föreslagna ändringarna innebär att alla som ådragit sig en smitta av en samhällsfarlig sjukdom i arbetet omfattas av arbetsskadeförsäkringen, oavsett vilken arbetsplats eller vilka arbetsuppgifter individen har och är en utvidgning av försäkringsskyddet jämfört med nuvarande regelverk. Med ändringarna avser lagstiftaren att ett likvärdigt skydd kan uppnås och att det blir mer förutsebart och hållbart över tid, i händelse av framtida pandemier. Ändringen ska träda i kraft den 31 mars 2022 men tillämpas även på skada som har inträffat före ikraftträdandet.

SKRs ställningstagande

Enligt SKR behöver frågan om ett eventuellt utökat arbetsskadeskydd vid smitta av en samhällsfarlig sjukdom utredas vidare och ytterligare konsekvensanalyser behöver göras. SKR avstyrker förslagen utifrån nuvarande utformning och föreslår att frågan om ett eventuellt utökat arbetsskadeskydd vid smitta av en samhällsfarlig sjukdom tillförs och utreds vidare i översynen av arbetsskadeförsäkringen, S 2021:11.

SKRs yttrande

SKR konstaterar att promemorian i flera avseende saknar en analys av vad förslagen får för konsekvenser. Bland annat saknas helt en konsekvensbeskrivning för arbetsgivare.

Nedan följer de delar i promemorian som SKR anser är av särskild vikt att de utreds vidare för att säkerställa att tillämpningen av arbetsskadeförsäkringen blir förutsebar och rättssäker.

Samhällsfarlig sjukdom och svåra bedömningar

SKR ser i grunden positivt på att exponering av smitta av samhällsfarlig sjukdom omfattas av arbetsskadeförsäkringen. I en pandemi ökar av naturliga skäl risken för arbetstagare, oavsett vad de arbetar med, att drabbas av svår sjukdom som kan medföra nedsatt arbetsförmåga under lång tid. Vid en utbredd smitta av en samhällsfarlig sjukdom följer emellertid att gränsen för när smitta ådragits i arbete kontra fritid blir diffus och svårbedömd, både för arbetsgivare och för Försäkringskassan.

Promemorian borde i större utsträckning noggrant granska olika typsituationer där gränstragningen kan tänkas bli svår och resonera hur regelverket då bör tillämpas för att säkerställa rättssäkra och ej godtyckliga bedömningar.

Enligt SKR föreligger även en överhängande risk för att förslaget medför att arbetsgivare i betydligt större utsträckning än idag, kommer behöva bistå Försäkringskassan med uppgifter om arbetet och arbetsförhållanden som krävs i deras handläggning av arbetsskadeärenden. Denna skyldighet tillsammans med det ökade antal arbetsskadeanmälningar som kommer behöva ske, blir en påtaglig ökad administrativ börda för arbetsgivare vilket inte alls lyfts fram i promemorian.

Retroaktivitet

Promemorian berör inte heller frågan om hur retroaktiviteten ska tas om hand och bedömas av arbetsgivare. Avsaknaden av övergångsregler innebär att det är oklart hur långt tillbaka i tiden retroaktiviteten är aktuell och vilka ärenden som arbetsgivare eventuellt behöver gå tillbaka och granska för att avgöra om anmälan ska ske.

Därtill kommer faktumet att kravet på läkarintyg för de första 21 dagarna i individens sjukperiod slopats under stora delar av pandemin samt att möjligheten till testning för covid-19 har varierat, vilket innebär att det inte finns dokumentation om alla individer som kan tänkas omfattas av det nya regelverket. Vad detta får för betydelse för tillämpningen av arbetsskadeförsäkringen har promemorian inte berört överhuvudtaget.

Smittskyddslagen och Arbetsmiljölagstiftning

När det kommer till att avgöra om en arbetstagare blivit exponerad av smitta i arbetet så är det en stor fördel om det på arbetsplatsen redan finns en genomförd utredning hur smittspridningen sett ut på arbetsplatsen. De flesta som enligt nuvarande regelverk omfattas av FASP arbetar inom vården och där har testning och smittspårning varit viktiga instrument för att säkra verksamheten. Skulle skyddet utvidgas till fler

yrkesgrupper och situationer kommer det sannolikt som redan påpekats att bli vanligare med fler fall där eventuell smittspridning på arbetet inte är klarlagd.¹

Arbetsgivaren har enligt AFS 2018:4 Smittrisker en skyldighet att dokumentera en oönskad händelse där arbetstagaren blivit utsatt för konstaterad exponering. Denna skyldighet gäller för alla verksamheter och arbetsuppgifter oavsett yrkeförutsatt att det gäller ett smittämne som hör till riskklass 3 eller 4.

SKR saknar en analys av vad som händer med den diskrepans mellan smittskyddslagen och arbetsmiljöregelverket som uppstår när en sjukdom på grund av smitta nedgraderas från samhällsfarlig i smittskyddslagen men fortfarande kategoriseras i riskklass 3 eller 4 i AFS 2018:4 Smittrisker.

Hälso- och sjukvården och vikten av läkarutlåtanden

Förslagen kommer av naturliga skäl öka behovet av läkarutlåtanden för att Försäkringskassan ska kunna bedöma rätten till livränta. Dessa läkarutlåtanden som brukar efterfrågas vid långvarig sjukfrånvaro är mer omfattande än sjukpenningintygen. Detta skulle behöva ses över i ett helhetsperspektiv eftersom intygsskrivande redan idag är en stor belastning för vården och dess medarbetare. Promemorian redogör vare sig för omfattningen eller för vilka kostnader som det kommer att innebära för hälso- och sjukvården.

Kollektivavtalad försäkring

SKR saknar en analys av konsekvenser när det gäller förhållandet mellan prövning av arbetsskada utifrån kollektivavtalad försäkring och Försäkringskassans prövning av arbetsskada och huruvida den förra kan prövas självständigt eller om Försäkringskassans bedömning måste inväntas, där det senare tycks sannolikt. SKR ser därför att förslaget riskerar att medföra försämringar för de försäkrades möjligheter att få Covid-19 bedömd som arbetsskada utifrån den kollektivavtalade arbetsskadeförsäkringen, vilket delvis motverkar syftet med förändringen.

Staffan Isling

Sveriges Kommuner och Regioner

Caroline Olsson

Sveriges Kommuner och Regioner

¹ ISF Arbetsskadeförsäkringen och covid, skrivelse 2021-04-26